

ких зв'язків. Принципи, закладені в порядок формування звітності згідно з МСФЗ, роблять її адекватнішою і здатною відобразити істинний майновий стан організації. У зв'язку з цим цінність МСФЗ суттєва не тільки для іноземних, але й для національних інвесторів. Це ще раз підтверджує необхідність і корисність процесу впровадження МСФЗ для всіх секторів економіки України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16 липня 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Міжнародний стандарт фінансової звітності 10 «Консолідована фінансова звітність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_065
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 27 «Консолідована та окрема фінансова звітність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_045
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 628 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13>
5. Порядок подання фінансової звітності, затверджено постановою Кабінету міністрів України № 419 від 28.02.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF>
6. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
7. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності : Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://goo.gl/gtdvod>.
8. Лукін В.О. Звітність підприємства: [Опорний конспект лекцій] / В.О. Лукін. – Харків: ХІБС УБС НБУ, 2014. – 164 с.

УДК: 336.027:338.43

ФІНАНСОВИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

*Танклевська Н.С. д.е.н, професор,
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»*

Досліджено особливості здійснення загальнодержавного контролю державними органами законодавчої і виконавчої влади і спеціальними державними органами контролю. Розглянуто методи фінансове регулювання та їх вплив на розвиток сільського господар-

ства. Наведено модель фінансової політики сталого розвитку сільського господарства країни.

Ключові слова: сільське господарство, розвиток, контроль, фінансова політика, фінансовий інструментарій, ресурси, ефективність.

Tanklevskaya N.S. – Финансовый инструментарий влияния на регулирование развития сельского хозяйства

Исследованы особенности осуществления общегосударственного контроля государственными органами законодательной и исполнительной власти и специальными государственными органами контроля. Рассмотрены методы финансового регулирования и их влияние на развитие сельского хозяйства. Приведена модель финансовой политики устойчивого развития сельского хозяйства страны.

Ключевые слова: сельское хозяйство, развитие, контроль, финансовая политика, финансовый инструментарий, ресурсы, эффективность.

Tanklevska N.S. – Financial instruments of influencing the regulation of the development of agriculture

The article examines the features of national control by state legislative and executive bodies and special state control bodies. It considers the methods of financial regulation and its impact on the development of agriculture. The study presents a model of financial policy for sustainable development of agriculture in the country.

Keywords: agriculture, development, monitoring, financial policy, financial tools, resources, efficiency.

Постановка проблеми. Вплив на розвиток сільського господарства здійснюється через фінансовий інструментарій, який ґрунтується на відповідних структурних елементах фінансового механізму. Поєднання елементів фінансового механізму становить його «конструкцію», яка приводиться в дію встановленням кількісних параметрів кожного елемента, тобто визначення ставок і норм вилучення коштів, обсягу фондів, рівня видатків та ін. Призначення фінансового механізму в кінцевому результаті зводиться до фінансового забезпечення та фінансового регулювання економічних і соціальних процесів у державі.

На підставі систематизації різних підходів до визначення структури фінансового механізму, враховуючи специфіку функціонування аграрних підприємств, у фінансовому механізмі сталого розвитку аграрних підприємств можна виділити сім головних елементів: підсистеми фінансової політики, фінансові методи, фінансові важелі, правове, нормативне та інформаційне забезпечення, фінансову політику, що видно із запропонованої нами структури фінансового механізму. При цьому, фінансовий механізм діє ефективно, якщо функціонують усі його складові частини. Однак надати їм дії держава може фінансовою політикою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у теорію і практику фінансових відносин і фінансової діяльності в аграрному секторі економіки були висвітлені такими відомими українськими вченими, як В. Алексійчук, В. Амбросов, В. Андрійчук, О. Гудзинський, О. Гудзь, М. Дем'яненко, М. Коденська, П. Лайко, Ю. Лузан, І. Лукінов, Ю. Лупенко, М. Малік, О. Могильний, О. Непочатенко, Б. Пасхавер, Г. Підлісецький, П. Саблук, В. Синчак, В. Ситник, П. Стецюк, Л. Худолій, А. Чупіс та ін. Вони збагатили економічну науку фундаментальними ідеями, які стали фактором нових світоглядних орієнтацій. Під впливом їхніх досліджень суттєво змінилося уявлення про систему фінансування, ціноутворення, страхування, опода-

ткування сільськогосподарських підприємств, що ознаменувало новий етапний поворот у їх вивченні.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає у визначенні впливу фінансових інструментів на розвиток сільського господарства України в контексті забезпечення його сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. В аграрній економічній практиці давно використовують фінансове прогнозування як один з фінансових методів, який дозволяє передбачати розвиток економічних процесів на перспективу. Процес прогнозування як наукового передбачення, окрім знання економічних законів, ще потребує наукової орієнтації та інтуїції. З огляду на це, фінансове прогнозування є набагато складнішим фінансовим методом, ніж фінансове планування. Якщо фінансове прогнозування - це стратегія розвитку фінансів держави на певну перспективу, то фінансове планування – тактичні шляхи досягнення цієї перспективи. Від достовірно складених фінансових прогнозів залежатиме не тільки якість виконання поточних фінансових планів, а й тривалість їхнього оперативного виконання.

Як відзначає О. Кириленко, фінансове планування – це діяльність зі складання планів формування, розподілу й використання фінансових ресурсів на рівні окремих суб'єктів господарювання, їх об'єднань, галузевих структур, територіально-адміністративних одиниць, країни в цілому. У фінансових планах вказуються основні пропорції розподілу створеної вартості через задоволення власних виробничих потреб, спрямування частини коштів на сплату податків і обов'язкових зборів, стимулювання працюючих, інвестування тимчасово вільних коштів та ін. [2].

На думку І. Петровської, головними принципами фінансового планування слід вважати: наукова обґрунтованість планів, що припускає збалансованість усіх фінансових, матеріальних і трудових ресурсів: предметно-цільовий принцип, який передбачає визначення конкретного призначення фінансування, забезпечує цільову спрямованість у використанні фінансових ресурсів [10].

У фінансовому плануванні важлива роль відводиться застосуванню сучасних методів, а саме: 1) методу коефіцієнтів (припускає виконання фінансових розрахунків на основі визначення відповідних коефіцієнтів; недолік цього методу – не стимулює раціональне використання матеріальних і грошових ресурсів; як приклад: порівняння досягнень минулого періоду з завданнями поточних планів); нормативний метод (фінансові показники розраховуються на основі прогресивних норм і нормативів формування і використання фінансових ресурсів держави); балансовий метод (дозволяє збалансувати джерела фінансових ресурсів із матеріально-речовинними, у тому числі – сировинними та трудовими ресурсами).

Фінансове планування активно впливає на весь процес планування національної економіки. І якщо у державі досягнута відповідність виробленого валового внутрішнього продукту в грошовому й натуральному вираженні, немає розбіжностей у виробничих та фінансових показниках і максимально збалансовані матеріальні, трудові та фінансові ресурси, то це свідчить про високу ефективність використання фінансового планування як провідного фінансового методу. Фінансове планування дає змогу на практиці максималь-

но виявляти внутрішні резерви зростання виробництва і враховувати їх під час формування планових показників. Воно має властивість активно впливати на весь відтворювальний процес. У цьому випадку створюються умови для контролювання за виробництвом і розподілом. У фінансовому плануванні важливим є застосування принципів наукового обґрунтування показників плану і забезпечення їх стабільності, використання прогресивних норм і нормативів, математичних методів та електронно-обчислювальної техніки.

При виконанні фінансових планів виникає потреба в оперативному управлінні, як діяльності, пов'язаній із необхідністю втручання в розподільчі процеси з метою ліквідації диспропорцій, подолання «вузьких місць», своєчасному перерозподілу коштів, забезпеченню досягнення запланованих результатів. Як при складанні фінансових планів, так і при їх виконанні, а також після закінчення певних періодів проводиться фінансовий контроль, спрямований на перевірку правильності вартісного розподілу і перерозподілу валового національного продукту за відповідними фондами грошових коштів та їх використанням за цільовим призначенням. Фінансовий контроль є необхідною умовою безперервного, ефективного й поступового розвитку економіки як країни в цілому, так і окремих галузей та підприємств.

Савчук В. визначає, що фінансовий контроль, як одна із функцій управління фінансами, є особливою діяльністю відповідних структур щодо перевірки формування й використання фондів фінансових ресурсів у процесі створення, розподілу та споживання валового внутрішнього продукту з метою оцінювання обґрунтованості й ефективності прийняття рішень і результатів їх виконання на підприємствах, у галузях і в державі в цілому [13].

Поділяємо погляди щодо визначення найважливіших принципів фінансового контролю: незалежність; гласність; превентивність (попереджувальний характер); дієвість; регулярність; об'єктивність; всеохоплюючий характер.

Опарін В. запропонував класифікацію фінансового контролю залежно від суб'єктів, які здійснюють контроль, за якою розрізняють такі його види: державний, відомчий (внутрішньокорпоративний), внутрішньогосподарський, громадський і аудиторський (незалежний). При цьому державний фінансовий контроль об'єднує загальнодержавний і муніципальний контроль [6].

Основна особливість загальнодержавного контролю полягає в тому, що він є позавідомчим, проводиться стосовно будь-якого суб'єкта незалежно від його відомчої належності й підпорядкування. Цей контроль здійснюється державними органами законодавчої і виконавчої влади і спеціальними державними органами контролю (рис. 1) [6].

Методи фінансового контролю, як конкретні способи прийому його проведення, включають ревізії, тематичні перевірки, обстеження, безперервне відстежування фінансової діяльності. Необхідною умовою забезпечення ефективності фінансового контролю є оптимальність і системність дій контролюючих органів. Іншими словами, фінансовий контроль не може бути ефективним, якщо він не охоплює всіх сфер обігу фінансових ресурсів. В Україні ж фактично поза його межами перебувають кошти, що залишаються у розпорядженні суб'єктів підприємницької діяльності при наданні їм податкових пільг, дотримання соціальних гарантій працівників та інше. Для того, щоб правова база фінансового контролю відповідала потребам розвитку економіки і рівню

розвинутих країн, назріла необхідність розробки концепції вдосконалення державного фінансового контролю і прийняття Закону України «Про фінансовий контроль в Україні».

Рисунок 1. Суб'єкти державного фінансового контролю в Україні

Поряд із закріпленням правових рамок діяльності контролюючих органів потрібні та строгі професійні параметри, обов'язкові для тих, кого перевіряють, і тих, хто перевіряє. У розвинутих країнах професійні вимоги до контролю фіксуються в стандартах, які розробляються компетентними організаціями і спеціалістами в межах чинного законодавства. В Україні контрольна діяльність також повинна проводитись відповідно до регламенту - системи процедур контролю, які мають бути стандартизовані з метою забезпечення однотипного розуміння й використання як контролюючими органами, так і підконтрольними суб'єктами.

Здійснення системи розподільчих і перерозподільних відносин відбувається із використанням методів фінансового забезпечення суб'єктів господарської діяльності. Оспішева В. Основними з них вважає:

- бюджетне фінансування як надання коштів з бюджету на безповоротних засадах;
- кредитування, тобто надання коштів на принципах поворотності, платності, строковості й забезпеченості;
- самофінансування як відшкодування видатків суб'єктів господарювання по основній діяльності та її розвитку за рахунок власних джерел (принцип самофінансування допускає залучення кредитних ресурсів);
- оренда (лізинг) передбачає передачу майна у користування за певну плату і на певний строк;
- інвестування як процес вкладання грошей у ті чи інші об'єкти з розрахунком на збільшення їх вартості, а також отримання додаткового доходу [22].

На думку В.Кудряшова, фінансове регулювання діяльності відбувається передусім і головним чином через оподаткування як вилучення частини доходів підприємств і організацій, а також населення і спрямування цих коштів до бюджетів та державних цільових фондів для задоволення державних потреб. В умовах ринкової економіки використання адміністративних методів впливу надто обмежене, і тому головний акцент у регулюванні економіки робиться на оподаткуванні [5].

Фінансове регулювання є складовою частиною державного регулювання економіки. Починаючи з 30-х рр. минулого сторіччя активне втручання державних органів влади в процеси економічного розвитку спостерігалось у більшості розвинутих країн світу. Загострені Другою світовою війною, ресурсною кризою індустріального суспільства, руйнуванням світової колоніальної системи та біполярним політичним протистоянням соціалістичного табору й країн з ринковою структурою економіки проблеми економічного розвитку в усіх розвинутих країнах на протязі останніх 40-50 років вже прямо вирішувалися методами державного регулювання, цільового програмування, активних організаційно-економічних механізмів розвитку (створенням спеціальних економічних зон тощо). Достатньо вдалі спроби державного регулювання економічного розвитку в розвинутих капіталістичних країнах мали під собою об'єктивне підґрунтя - все більш високий рівень усупільнення праці через формування й розвиток монополій, у т.ч. державного монополізму. Основним інструментом соціально-економічного розвитку як керованого процесу в ринковому середовищі господарювання є економічно-правовий механізм державного регулювання, що включає в себе як системи пільг і субсидіарних фінансових засобів розвитку, так і набір регламентацій і заходів, орієнтованих на обмеження певних небажаних наслідків економічної діяльності.

У той же час, у країнах, що розвиваються, і країнах, що стали на шлях ринкових перетворень, дешева робоча сила є одним з основних чинників, які за належного завантаження й використання можуть і повинні стати «локомотивом» економічного розвитку.

Загорський В. доводить, що фінансове регулювання здійснюється через:

- 1) систему норм і нормативів – характеризують певний рівень забезпечення видатків, різних видів витрат фінансових ресурсів (ставки, норми відрахувань податків, платежів до бюджету, інших відрахувань до позабюджетних фондів);
- 2) ліміти – певні обмеження на використання коштів державного бюджету, підприємств (на зарплати, премії, стипендії, на господарські потреби) або населення;
- 3) фінансові резерви – тимчасово вилучені з обороту фінансові ресурси, які

мобілізуються в спеціальних фондах для їх використання в майбутньому при настанні непередбачених ситуацій (війнах, стихійних лихах тощо).

Фінансове регулювання припускає два методи розподілу:

– сальдовий, коли розподіл здійснюється по елементах, серед яких один є результативним – сальдовим, а інші визначаються на підставі самостійних розрахунків;

– податковий, коли вся сума прибутку розподіляється за встановленими законом ставками та термінами.

Фінансове регулювання пов'язане з регламентуванням розподільчих процесів на макроекономічному й мікроекономічному рівнях. Фінансове регулювання припускає проведення політики так званої «шокової терапії», яка дала певні позитивні наслідки у Польщі, Угорщині, Чехії, Словаччині. Основними заходами з шокової терапії є: лібералізація цін; лібералізація ринку робочої сили; лібералізація експорту; реформа системи оподаткування; скорочення бюджетного дефіциту; приватизація; формування ринку капіталів: обмежуюча грошово-кредитна політика.

Невдачі проведення «шокової терапії» в Україні мали під собою цілком реальну причину а саме - спробу «вбудови» ринкових відносин у структуру господарювання, первісно не призначену для функціонування в умовах ринку. Керовані структурні господарські трансформації, у тому числі - інституційні (передусім - перетворення форм власності, в організації виробництва, в державному та місцевому управлінні, у фінансовій системі, в інвестиційно-інноваційній діяльності) мали б передувати широкому впровадженню ринкових відносин у взаємовідносинах між суб'єктами господарювання. Наслідком «шокової терапії» 1991-1992 рр. в Україні, замість очікуваного пожвавлення виробництва, став практично повний колапс національної економіки, оскільки територіально-господарські комплекси позбулися основного важеля розвитку – керованості, у той час, коли можливості їх саморозвитку були обмеженими через відсутність досвіду, брак ресурсів, у т.ч. - фінансових, а головне - розірвані територіальні економічні зв'язки з господарськими об'єктами, які залишилися на території інших країн СНД, та навіть й на рівні національних товаровиробників. До соціально-економічної кризи спричинилися гіперінфляція, деградація ряду трудопоглинаючих галузей господарства, які позбулися необхідного державного контролю (передусім середнього, точного, сільськогосподарського та транспортного машинобудування, радіоелектронної та легкої промисловості тощо) і створення тіньового сектора економіки, де вироблялося більше третини валового внутрішнього продукту. Одним із найбільш негативних наслідків «шокової терапії» в Україні стало практично повне заморожування фінансових ресурсів населення, скорочення до мінімуму їх особистих доходів [15].

Певні ознаки стабілізації (у 1998-1999 рр.), а потім - й економічного зростання у 2000-2002 рр. свідчать саме про те, що ринкові відносини у змозі давати відчутний економічний ефект лише тоді, коли існує відповідна ним організація виробничої діяльності суспільства з розвинутими структурними та інфраструктурними елементами, а також фінансовими ресурсами й важелями розвитку, зв'язок між якими забезпечується відповідною виробничою, ринковою, соціальною й інституціональною інфраструктурою [16].

Також слід звернути увагу на сутність і характеристику фінансових методів. Так, М. Карлін фінансовий метод визначає як засіб впливу фінансових відносин на господарський процес. Фінансові методи діють у двох напрямках:

управління рухом фінансових ресурсів і ринкових комерційних відносин, пов'язаних зі зміною витрат і результатів, матеріальним стимулюванням і відповідальністю за ефективне використання грошових фондів. Дія фінансових методів виявляється в утворенні та застосуванні грошових фондів [1].

Аналітичний підхід до визначення й оцінки найважливіших фінансових методів фінансового механізму організації економіки дозволяє нам виділити такі методи: планування (прогнозування); інвестування; кредитування; фінансування; ціноутворення; оподаткування; господарський розрахунок;

фондоутворення; страхування; дисконтування.

Як стверджує А. Поддєрьогін, кожен із названих фінансових методів має певний набір фінансових важелів. Наприклад, у методі кредитування використовуються такі важелі, як оренда, лізинг, факторинг, трансферт, франчайзинг тощо; методами ціноутворення є – ціни, курси цінних паперів, курси валют, заробітна плата, процент тощо [20].

Конкретними формами здійснення процесів розподілу й перерозподілу створеної вартості є фінансові важелі, які є засобами дії фінансових методів. Крупка М., Дробозина Л., Юрій С. й ін. до них відносять: податки, обов'язкові збори, норми амортизаційних відрахувань, норми витрачання коштів бюджетних установ, орендна плата, процент за кредит, дотації, субсидії, субвенції, заохочувальні фонди, штрафи, пеня, премії та ін. Особливістю фінансових важелів є те, що вони засновуються на врахуванні економічних інтересів держави, підприємств, організацій, населення [4, 18, 21]. Серед усіх фінансових важелів особливе місце займають податки та збори, за допомогою яких держава мобілізує кошти для виконання покладених на неї функцій, а також впливає на підприємницьку діяльність і стимулює її, сприяє інвестиційній активності, визначає пропорції нагромадження та споживання, забезпечує раціональне використання обмежених природних ресурсів тощо. Система оподаткування в Україні знаходиться у процесі реформування, завданнями якого є, на думку В. Синчака, послаблення податкового тягаря на виробників, надання пільг інвесторам і експортерам готової продукції, забезпечення простоти у стягуванні податків, уникнення подвійного оподаткування, посилення відповідальності за сплату податків [14].

Одним з напрямів впливу держави на темпи суспільного відтворення є встановлення норм амортизаційних відрахувань, визначення методів нарахування амортизації, застосування прискореної амортизації з метою сприяння розвитку науково-технічного прогресу. При цьому особливого значення набуває наукове обґрунтування розмірів норм амортизації тому що, як їх значне збільшення, так і зменшення має негативні наслідки. За елементами фінансові важелі поділяються на фінансові норми, нормативи, ліміти, резерви, стимули – їх ще називають фінансовими важелями.

Гайдуцький А., Пасічник Ю. й інші дослідники фінансові норми умовно поділяють на чотири групи. До першої належать норми, що централізовано затверджуються органами законодавчої та виконавчої влади: ставки і мінімальний розмір заробітної плати, розмір стипендій, ставки податків, зборів і відрахувань. До другої групи належать норми, що ґрунтуються на матеріальних потребах. Це норми витрат на харчування в дошкільних та інших закладах освіти й охорони здоров'я, норми витрат на медикаменти, освітлення, опалення тощо. Третю групу складають норми, що визначаються міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади. Це, зокрема, норми значної частини витрат бюджетних установ. Четверту групу складають норми і норма-

тиви, що характеризують пропорції економічного та соціального розвитку, вона є найменш дослідженою [9].

Одним з напрямів впливу держави на темпи суспільного відтворення є встановлення норм амортизаційних відрахувань, визначення методів нарахування амортизації, застосування прискореної амортизації з метою сприяння розвитку науково-технічного прогресу. При цьому особливого значення набуває наукове обґрунтування розмірів норм амортизації тому що, як їх значне збільшення, так і зменшення має негативні наслідки.

Як стверджують М. Азаров і Ф. Ярошенко, серед всіх фінансових важелів особливе місце займають податки і збори з допомогою яких держава мобілізує кошти для виконання покладених на неї функцій, а також впливає на підприємницьку діяльність, сприяє інвестиційній активності, визначає пропорції нагромадження і споживання, забезпечує раціональне використання обмежених природних ресурсів тощо [17].

Ліміти є певним обмеженням на витрати в інтересах держави, підприємця або громадянина. Резерви мають нейтралізувати вплив непередбачуваних факторів, що можуть виникнути у майбутньому. Основні методи формування фінансових резервів, на думку К.Павлюка, такі: бюджетний (створення у складі кожного бюджету резервного фонду); галузевий (створення резервів на рівні міністерств, галузей, відомств); госпрозрахунковий (формування фінансових резервів підприємств, організацій, установ); страховий (утворення фондів страхових організацій) [8].

Фінансові стимули припускають застосування як матеріального заохочення, так і економічних санкцій. До стимулів Л. Кравченко відносить заохочувальні фонди, які утворюються з прибутку, бюджетне фінансування ефективних напрямів розвитку народного господарства (в тому числі дотації підприємствам, діяльність яких має важливе значення для економіки), фінансування за рахунок державних коштів державних програм, структурної перебудови економіки, підготовки і підвищення кваліфікації кадрів, науково-дослідних робіт, природоохоронних заходів [3]. Але в умовах недостатності централізованих фінансових ресурсів обсяг коштів, що направляються на задоволення вказаних потреб, обмежений.

Погоджуємося з думкою П. Саблука, котрий стверджує, що заохочувальні фонди з прибутку аграрних підприємств створюють необхідні стимули для досягнення кращих результатів господарювання, тому що саме ці фонди є головним джерелом коштів для матеріального стимулювання працюючих, задоволення соціальних потреб та виробничого розвитку [7, 11, 12]. Визначення пріоритетності тих чи інших напрямів використання чистого прибутку є виключно внутрішньою справою самих підприємств.

Розглядаючи спеціальні фінансові пільги, С. Юрій наголошує, що вони сприяють створенню сприятливих умов для окремих господарських суб'єктів і застосовуються переважно у вигляді повного або часткового звільнення від податків, застосування диференційованих ставок оподаткування, виключення певних сум з оподатковуваних доходів, надання права на проведення прискореної амортизації [21]. Одночасно ринковий механізм передбачає створення для всіх підприємницьких структур рівних умов для діяльності, і тому перелік пільг в оподаткуванні не повинен бути значним.

У фінансових важелях важливе місце займають фінансові санкції як особливі форми організації фінансових відносин, покликані посилити матеріальну відповідальність суб'єктів господарювання у виконанні взятих зобов'язань.

зань (договірних умов, сплати податків і зборів тощо). Кірейцев Г. наголошує, що в умовах ринку роль фінансових санкцій значно зростає. Найбільш розповсюдженими серед них є штраф і пеня. Штраф - це міра матеріального впливу на винних у порушенні законодавства, угод або діючих правил. Пеня - застосовується при несвочасному виконанні грошових зобов'язань і нараховується за кожен день прострочення [19].

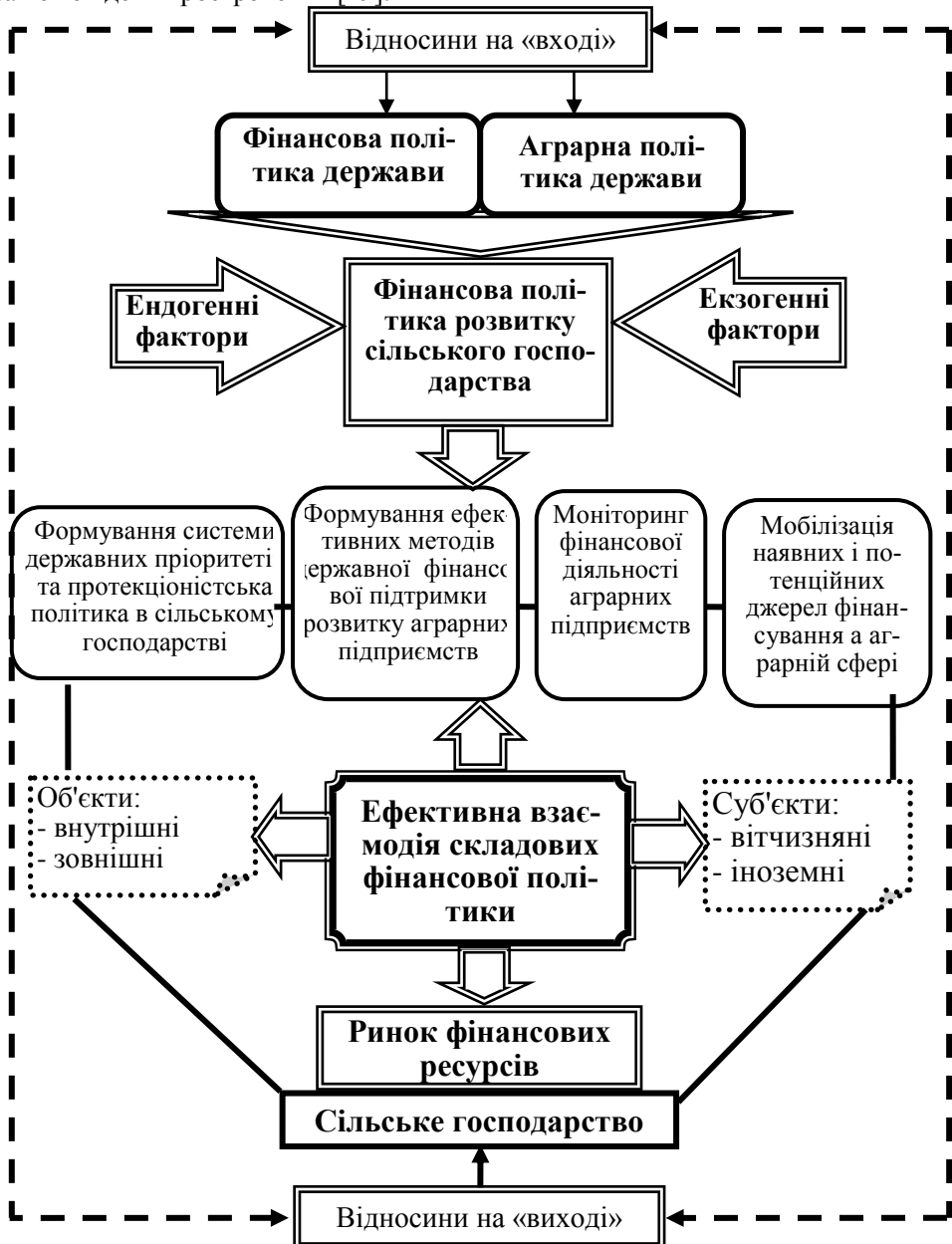

Рисунок 2. Модель фінансової політики сталого розвитку сільського господарства країни *

* Авторська розробка

В процесі дослідження встановлено, що дієвість формування і реалізації фінансової політики в сільському господарстві залежить від комплексної та ефективної взаємодії її суб'єктів та об'єктів, ендогенних і екзогенних факторів, галузевих особливостей. Deskриптивну модель фінансової політики сталого розвитку сільського господарства країни представлено на рис. 2.

Таким чином, дієвість фінансового інструментарію залежить від ефективності використання його окремих елементів. Лише комплексне застосування всіх фінансових інструментів може забезпечити якісний розвиток аграрних підприємств.

Висновки. Вплив на розвиток сільського господарства здійснюється через фінансовий інструментарій, який ґрунтується на відповідних структурних елементах фінансового механізму. Поєднання елементів фінансового механізму становить його «конструкцію», яка приводиться в дію встановленням кількісних параметрів кожної складової. При цьому дієвість фінансового інструментарію залежить від ефективності використання його окремих елементів. Враховуючи це, нами вдосконалено структуру фінансового інструментарію управління аграрною економікою з поділом на головні елементи: організаційну структуру управління фінансами в державі; чинну законодавчо-нормативну базу, яка регулює фінансове управління державними фінансами, фінансами підприємств та фінансами галузей; планів розвитку державних фінансів і підприємств; систему стимулів й обмежень фінансово-господарської діяльності в державі; інструменти контролю за функціонуванням фінансів на всіх рівнях управління з метою подальшого удосконалення реалізації фінансової політики. Лише комплексне застосування всіх фінансових інструментів може забезпечити якісний розвиток сільського господарства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Карлін М.І. Фінанси зарубіжних країн: [Навчальний посібник] / М.І. Карлін – К.: Кондор, 2004. – 384 с.
2. Кириленко І.Г. Перспективи вітчизняного АПК в контексті сучасних проблем та нових ризиків / І.Г. Кириленко, М.І. Сігал // Економіка АПК. – 2007. – №11. – С.61-64.
3. Кравченко В.І. Місцеві фінанси України / В.І. Кравченко – К.: Знання, 1999. – 487 с.
4. Крупка М.І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України / М.І. Крупка – Л.: Вид-чий центр Львівського ун-ту ім. Івана Франка, 2001. – 608 с.
5. Кудряшов В.П. Фінанси: [Навчальний посібник] / В.П.Кудряшов – Херсон.: Олді-плюс, 2002. – 352 с.
6. Опарін В.М. Фінанси (загальна теорія): [Навч. посіб.] / В.М. Опарін – К.: КНЕУ, 1999. – 164 с.
7. Основи економічної теорії: політекономічний аспект: [Підручник] / Відп. ред. Г.Н. Климко – 4 –е вид., перероб. і допов. – К.: Знання-Прес, 2002. – 615 с.
8. Павлюк К.В. Бюджет і бюджетний процес в умовах транзитивної економіки України: [Монографія] / К.В. Павлюк. – К.: НДФІ, 2006. – 584 с. – Бібліогр.: С. 554-580.

9. Пасічник Ю.В. Бюджетний потенціал економічного зростання в Україні: [Монографія] / Ю.В. Пасічник – Донецьк: ТОВ "Юго-Восток, ЛТД", 2005. – 642 с.
10. Петровська І.О. Фінанси (з елементами статистики фінансів). [Навчальний посібник] / І.О.Петровська, Д.В.Клиновий – К.:ЦУЛ –2002. – 300с.
11. Саблук П.Т. Економічні відносини та дохідність агропромислового виробництва / П.Т. Саблук // Економіка АПК. – 2008. – №11. – С.147-152.
12. Саблук П.Т. Розвиток аграрної економічної науки в Україні та її завдання в умовах освоєння ринкової системи господарювання / П.Т. Саблук // Економіка АПК. – 2006. – №7. – С.4-9.
13. Савчук В.П. Стратегія + Фінанси: уроки прийняття бизнес-решень для керівників / В.П. Савчук – К. Companion Group, 2009. – 352 с.
14. Синчак В.П. Організація фінансового забезпечення сільгоспвиробників в умовах інтеграції у СОТ / В. П. Синчак, Т. А. Вінська // Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету. – 2009. – Вип. 17. – Т. 2. – С. 684-689.
15. Танклевська Н.С. Фінансова політика сталого розвитку аграрних підприємств України: теорія, методологія, практика: монографія / Н. С. Танклевська. - Херсон : Айлант, 2010. - 264 с.
16. Танклевська Н.С. Формування сучасної парадигми фінансової політики розвитку сільського господарства країни / Н.С. Танклевська // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: наук. збірник. - Вип.9.- Т.2. - Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського національного університету ім. В.Стефаника, 2013.- С.197-204.
17. Фінанси підприємств / Под ред. Е.И. Бородиной – М.: Банки и биржи ЮНИТИ, 1995. – С. 256.
18. Фінанси. Денежне обращение. Кредит: Учебник для вузов / Л.А. Дробозина, Л.П. Окунева, ЛД. Андросова и др.; Под ред. проф. Л.А. Дробозиной. – М.: Фінанси, ЮНИТИ, 1997. – С. 90.
19. Фінанси підприємств: [Навчальний посібник] / За ред. Г.Г. Кірейцева – К.: ЦУЛ, 2002. – 268 с.
20. Фінанси підприємств: Підручник / За ред. А.М. Поддєрьогіна – К.: КНЕУ, 1998. – 353 с.
21. Фінанси: вишкіл студії. Навчальний посібник / За ред. д.е.н., проф. Юрія С.І. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 357 с.
22. Фінанси: курс для фінансистів: Навч. посібник / за ред. В.І. Оспіщева – К.: Знання, 2008. – 567 с.